

Uchwała Nr LXXX/492/2023
Rady Powiatu Ostrowieckiego
z dnia 28 grudnia 2023 r.

w sprawie uchwalenia „Programu Profilaktycznego w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą domową na terenie Powiatu Ostrowieckiego na lata 2024-2028”.

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3 i art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526, z 2023 r. poz. 572) oraz art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249, z 2023 r. poz. 289, 535, 1606) Rada Powiatu Ostrowieckiego uchwała co następuje:

§ 1

Uchwala się „Program Profilaktyczny w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą domową na terenie Powiatu Ostrowieckiego na lata 2024-2028”.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Ostrowieckiego.

§ 3

Traci moc Uchwała Nr LVI/334/2022 Rady Powiatu Ostrowieckiego z dnia 4 marca 2022 r. w sprawie uchwalenia „Programu Profilaktycznego w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą domową na terenie Powiatu Ostrowieckiego na lata 2022-2027”.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2024 r.

Przewodniczący Rady

Mariusz Pasternak

PROGRAM PROFILAKTYCZNY
W ZAKRESIE PROMOWANIA I WDRAŻANIA PRAWIDŁOWYCH METOD
WYCHOWAWCZYCH W STOSUNKU DO DZIECI ZAGROŻONYCH PRZEMOCĄ
DOMOWĄ NA TERENIE POWIATU OSTROWIECKIEGO
na lata 2024 - 2028

Praca konkursowa „Przemoc to niemoc”
Edycja III – 2023 rok
pt. „Twoje dłonie – Moje szczęście”

Wykaz skrótów:

WHO – *World Health Organization* - Światowa Organizacja Zdrowia

BIP – Biuletyn Informacji Publicznej

JST – jednostki samorządu terytorialnego gmin należących do Powiatu Ostrowieckiego

KPP – Komenda Powiatowa Policji

M/GKRPA – Miejska/Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

P-Ośw. – Placówki Oświatowe

NGO (ang. *non-government organization*) – organizacje pozarządowe

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej

GD-P – Grupa Diagnostyczno – Pomocowa Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej

Spis Treści:

Rozdział I	Diagnoza i definicja	str. 4
Rozdział II	Miejsce profilaktyki w systemie przeciwdziałania przemocy domowej	str. 9
Rozdział III	Cele Programu	str. 10
Rozdział IV	Przewidywane rezultaty realizacji Programu	str. 11
Rozdział V	Adresaci i realizatorzy Programu	str. 11
Rozdział VI	Zadania i realizacja działania (wynikająca z założonych celów)	str. 11
Rozdział VII	Źródła finansowania Programu	str. 13
Rozdział VIII	Monitoring i sprawozdawczość z realizacji Programu	str. 13

„Agresywnym dzieciom należy się przede wszystkim erozumienie, a nie potępienie, ponieważ one tylko naśladowują agresywnych dorosłych”.

Jesper Juul

Wstęp

Każde dziecko ma prawo do szczęśliwego, bezpiecznego dzieciństwa, a podstawowym zadaniem dorosłych, przede wszystkim rodziców, jest zapewnić dziecku optymalne warunki w celu prawidłowego i harmonijnego rozwoju. Deklaracja Praw Dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 20 listopada 1959 r., stwierdziła „dziecko z powodu niedojrzałości fizycznej i umysłowej, wymaga szczególnej opieki i troski, a także opieki prawnej, zarówno przed urodzeniem, jak i po urodzeniu”. Stwierdzenie to zostało potwierdzone w Konwencji o prawach dziecka. Od momentu włączenia Konwencji do porządku prawnego w Polsce w 1991 r., budowany jest system ochrony dzieci przed szeroko rozumianym krzywdzeniem. Ogromne znaczenie mają cykliczne nowelizacje przepisów prawa w przedmiotowym, zakresie, albowiem podnoszą one poziom bezpośredniej ochrony dzieci przed krzywdzeniem m.in. poprzez analizę pojawiających się nowych typów przestępstw, stworzenie ochronnego rozwiązania w zakresie dotyczącym przesłuchiwania małoletnich pokrzywdzonych przez funkcjonariuszy i urzędników państwowych, wprowadzenie procedury „Niebieskie Karty”, Zespołów Interdyscyplinarnych czy wprowadzenie prawnego stanowczego zakazu stosowania kar cielesnych wobec dzieci przez opiekunów.

Jednak, pomimo tak licznych działań, skala wyrządzania dzieciom krzywdy nadal jest bardzo duża, a wiele przypadków jest niewykrywanych.

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

Program będzie realizowany w oparciu o następujące dokumenty normujące problematykę przeciwdziałania przemocy domowej:

- ❖ ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
- ❖ ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji;
- ❖ ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny;
- ❖ ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego;
- ❖ ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy;
- ❖ ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- ❖ ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
- ❖ ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym;
- ❖ ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- ❖ ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Ponadto Program Profilaktyczny w Zakresie Promowania i Wdrażania Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku do Dzieci Zagrożonych Przemocą Domową na terenie Powiatu Ostrowieckiego na lata 2024 – 2028 jest spójny z:

- Powiatowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Ostrowieckim na lata 2023-2028;
- Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie na 2023, którego celem głównym jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce;
- Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej Województwa Świętokrzyskiego 2023-2028, którego głównym celem jest zmniejszenie skali i skutków przemocy domowej województwie świętokrzyskim poprzez budowanie efektywnego systemu wsparcia i rozwój profilaktyki.

Rozdział I - Diagnoza i definicje

Stosowany termin „przemoc” w powszechnym użyciu, jest pojęciem wieloznacznym przejawiającym się różnorodnie. Według definicji WHO przemoc to „celowe użycie siły fizycznej lub władzy, sformułowane jako groźba lub rzeczywiście użyte, skierowane przeciwko samemu sobie, innej osobie, grupie lub społeczności, które prowadzi do wysokiego prawdopodobieństwa spowodowania obrażeń cielesnych, śmierci, szkód psychologicznych, wad rozwoju lub braku elementów niezbędnych do normalnego życia i zdrowia”.

Definicja ta wiąże intencjonalność z popełnieniem aktu, niezależnie od skutku, jaki on powoduje. Pojęcie krzywdzenia dziecka jest dynamiczne, cechuje je czasowa zmienność, która wynika z niemożności oddzielenia samego zjawiska od kontekstu społecznego. Motywacja podejmowania działań ochrony dzieci przed przemocą, powiązana ze sposobem definiowania oraz percepcją przemocy, jest istotną zmianą społecznego postrzegania problemu krzywdzenia dzieci.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r., poz.1249 z późn. zm.) określa:

- 1) zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej;
- 2) zasady postępowania wobec osób doznających przemocy domowej;
- 3) zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc domową.

Zgodnie z art. 2 w/w ustawy przez przemoc domową należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną

lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy rozumieć:

- a) małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
 - b) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
 - c) rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
 - d) osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
 - e) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
 - f) osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
 - g) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania;
 - h) małoletniego,
- wobec których jest stosowana przemoc domowa.

Osoba stosująca przemoc domową to osoba pełnoletnia, która dopuszcza się przemocy domowej wobec osób wyżej wymienionych. Natomiast świadek przemocy domowej to osoba, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej. Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej.

Formy przemocy:

Fizyczna – stanowi naruszenie nietykalności cielesnej, powoduje uszkodzenie ciała, zadawanie bólu bądź grozi uszkodzeniem ciała. Powodowana jest poprzez np. kopanie, parzenie, duszenie, popychanie, policzkowanie, użycie broni itd. Przemoc ta przybiera różne formy, od lekkich klapsów po ciężkie pobicia z widocznymi ich skutkami, wyraża się w postaci otwartej agresji skierowanej na dziecko bądź inną osobę.

Psychiczna – wiąże się z naruszeniem godności osobistej. To najczęstsza forma przemocy w rodzinie i określa najszerszy wachlarz zachowań – od codziennej krytyki i upokarzania, po dotkliwe wyzwiska, groźby, zastraszanie, szantażowanie (np. zabranie dzieci, samobójstwem), nękanie, śledzenie, stawianie zakazów (np. wychodzenia z domu, kontaktowania się z rodziną z przyjaciółmi). W ostatnim czasie, w kontekście omawianej formy przemocy, głośne stało się pojęcie gaslightingu – techniką manipulacji.

Seksualna – sprawca narusza sferę seksualną drugiej osoby, tzn. siłą lub groźbami zmusza do współżycia, gwałci lub nakłania do innych praktyk seksualnych wbrew jej woli. Do przemocy

seksualnej zalicza się także głośnie komentowanie wyglądu drugiej osoby, wyśmiewanie go, ocenianie sprawności seksualnej itp. Może być ona stosowana zarówno wobec dzieci jak i dorosłych. Przemoc seksualna wobec dzieci to wciąganie zależnych, niedojrzałych rozwojowo i niezdolnych do wyrażania pełnej zgody dzieci albo osób w wieku dorastania w seksualną aktywność naruszającą społeczne tabu i zasady życia rodzinnego.

Ekonomiczna – to używanie pieniędzy lub innych wartości materialnych do zaspokojenia potrzeb władzy i kontroli przez sprawcę. Podporządkowanie materialne osób w rodzinie sprawia, iż czują się one uzależnione od dochodów sprawcy. Pieniądze czy wartości materialne są używane jako narzędzie do budowania dominującej pozycji w rodzinie i stają się swojego rodzaju kartą przetargową. Wśród symptomów w zachowaniu sprawcy mogących dowodzić stosowanie przemocy ekonomicznej wymienia m.in. pozbawianie środków do życia – niedawanie pieniędzy na podstawowe potrzeby; ograniczanie dostępu do pieniędzy, np. wyliczanie pieniędzy na zakupy czy zabieranie karty kredytowej; ograniczanie możliwości korzystania ze wspólnych dóbr materialnych, kontrolowanie wydatków; przerzucanie odpowiedzialności za utrzymanie rodziny na partnerkę.

Zaniedbanie – niezaspokajanie podstawowych potrzeb biologicznych, psychicznych członków rodziny. Skrajnym przypadkiem zaniedbania jest wzrastające w ostatnich latach porzucanie dziecka z narażeniem go na utratę zdrowia, a nawet życia.

Cyberprzemoc – prześladowanie, zastraszanie, nękanie, wyśmiewanie innych osób przy pomocy narzędzi typu elektronicznego np. telefon komórkowy, poprzez wysyłanie obraźliwych wiadomości tekstowych – „sms”, e-maili, obrażanie poprzez witryny – fora internetowe, portale społecznościowe i inne.

Przemoc rówieśnicza – doświadczana ze strony rówieśników w okresie szkolnym. Może ona przebiegać w rzeczywistości realnej, ale także wirtualnej, gdzie narzędziem przemocy są nowoczesne technologie komunikacyjne – używane są wtedy takie terminy jak cyberprzemoc, cyberbullying czy mobbing elektroniczny albo nękanie internetowe. Przemoc rówieśniczą trudno jest jednoznacznie zdefiniować – inaczej bywa nazywana nękananiem, dręczeniem, znęcaniem się czy bullyingiem. Według definicji Dana Oleusa dręczenie (bullying) to powtarzające się, długotrwałe wrogie zachowania podejmowane z zamiarem wyrządzenia przykrości lub krzywdy osobie, która ze względu na przewagę sprawcy (lub sprawców), nie może się bronić.

Celem niniejszego programu jest ograniczenie skali przemocy domowej oraz skutków jej stosowania w rodzinie na terenie powiatu ostrowieckiego oraz podniesienie świadomości mieszkańców powiatu na temat zjawiska przemocy domowej oraz przybliżenia sposobów przeciwdziałania temu zjawisku. W związku z powyższym zebrano dane z ostatnich trzech lat, aby podsumować skalę występowania przemocy oraz na ich podstawie opracować odpowiednie instrumenty działania.

Tabela nr 1. Liczba prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” przez ZI funkcjonujące na terenie Powiatu Ostrowieckiego

Liczba procedur „Niebieskie Karty” na terenie powiatu ostrowieckiego			
Gmina	2020 rok	2021 rok	2022 rok
Ostrowiec Świętokrzyski	139	126	133
Waśniów	11	16	8
Ćmielów	17	14	8
Baltów	9	3	4
Kunów	23	19	9
Bodzechów	7	16	15

Źródło: dane pozyskane z OPS-ów funkcjonujących na terenie Powiatu Ostrowieckiego

Na podstawie powyższych danych widać jak kształtuje się obecnie liczba prowadzonych procedur „Niebieskie Karty”. Nie oddaje to jednak obrazu problemu przemocy w naszym powiecie. W społeczeństwie nadal pokutują utrwalone przez dziesięciolecia powiedzenia typu „wolność Tomku w swoim domku”, „nie mów nikomu co się dzieje w domu”, „choćby cię smażyli w smole – nigdy nie mów co się dzieje w szkole”. Dlatego bardzo ważną kwestią jest stworzenie prostego, przejrzystego programu profilaktycznego wspierającego prawidłowe postawy społeczne i mocno oponował przemoc domową.

Tabela nr 2. Liczba procedur „Niebieskie Karty” w których osoba doświadczająca przemocy jest dziecko

Liczba procedur „Niebieskie Karty” w których osobą doświadczającą przemocy jest dziecko (liczba dzieci bezpośrednio doświadczających przemocy)			
Gmina	2020 rok	2021 rok	2022 rok
Ostrowiec Świętokrzyski	6 (7)	29 (31)	33 (44)
Waśniów	0	7 (2)	4 (4)
Ćmielów	0	0	6 (6)
Baltów	4 (4)	1(3)	0
Kunów	0	0	0
Bodzechów	0	2(3)	2 (3)

Źródło: dane pozyskane z OPS-ów funkcjonujących na terenie Powiatu Ostrowieckiego

Dziecko doświadczające przemocy cechuje ugodowość i jednocześnie agresywność, jest ono psychicznie uzależnione od rodziców stosujących przemoc. Z jednej strony chce, by zakończyła się przemoc, a z drugiej strony pragnie, nawet kosztem doznawanych krzywd, utrzymania relacji z rodzicem. Dziecko krzywdzone pragnie kontaktu z drugim człowiekiem, a jednocześnie odrzuca inne ważne osoby, by móc pozostać lojalnym w stosunku do rodzica.

Dzieci i młodzież - będące świadkami przemocy są również pośrednio krzywdzone. Wychowują się one wówczas w atmosferze lęku z ciągłym poczuciem zagrożenia. Dzieci, nawet jeśli bezpośrednio nie uczestniczą w awanturach rodziców, to często słyszą np. płacz, wyzwiska, widzą też skutki przemocy (zniszczenia dokonane w mieszkaniu, obrażenia fizyczne u rodzica) oraz czują lęk rodzica doświadczającego przemocy. Dziecko często nie rozumie co się wydarzyło, ale czuje „napiętą” atmosferę w domu.

Funkcję prewencyjną, skierowaną na wzmocnienie i usamodzielnienie rodziny pełnią między innymi jednostki pomocy społecznej. Ważną rolę pełnią asystenci rodzin. Celem pracy asystenta rodziny jest osiągnięcie przez rodzinę będącą pod jego opieką, podstawowego poziomu stabilności życiowej umożliwiającej wychowywanie dzieci w rodzinie biologicznej. Asystent rodziny wspiera rodzinę wychowującą dzieci w której występują problemy trudne do pokonania samodzielnie przez członków rodziny. Pomaga również rodzicom ubiegającym się o odzyskanie władzy rodzicielskiej. Głównym zadaniem asystenta rodziny jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Pomoc asystenta rodziny udzielana jest na wniosek zainteresowanych.

Instytucje pomocy społecznej zachęcają do tego rodzaju formy wsparcia, jednakże ostateczna decyzja pozostaje w gestii osoby potrzebującej. Ważnym wskaźnikiem analizy przemocy domowej jest liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny.

Tabela nr 3. Liczba rodzin/osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Rok Gmina	2020		2021		2022	
	l. rodzin	l. osób	l. rodzin	l. osób	l. rodzin	l. osób
Ostrowiec Świętokrzyski	130	394	94	309	79	268
Bodzechów	12	55	13	62	12	53
Waśniów	10	54	4	22	5	24
Baltów	5	14	2	9	3	11
Kunów	12	58	11	50	10	48
Ćmielów	30	128	26	99	27	87

Źródło: dane pozyskane z OPS-ów funkcjonujących na terenie Powiatu Ostrowieckiego

Źródło: dane pozyskane z OPS-ów funkcjonujących na terenie Powiatu Ostrowieckiego

Tabela nr 4. Liczba asystentów rodziny i rodzin objętych opieką asystenta rodziny w poszczególnych gminach

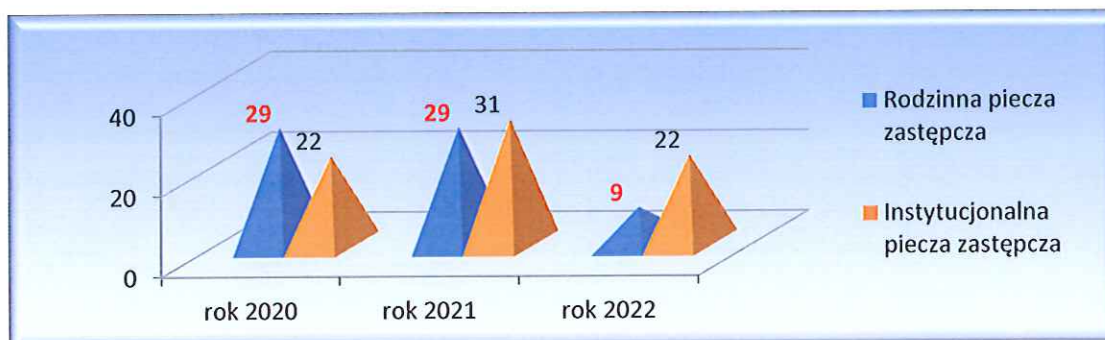
Rok Gmina/miasto	2020 r.		2021 r.		2022 r.	
	l. asystentów	l. rodzin	l. asystentów	l. rodzin	l. asystentów	l. rodzin
Ostrowiec Świętokrzyski	4	53	4	52	4	53
Bodzechów	1	12	1	13	1	12
Waśniów	1	9	1	8	1	8
Baltów	0	0	0	0	0	0
Kunów	1	12	1	10	1	10
Ćmielów	1	12	1	18	1	18

Źródło: dane pozyskane z OPS-ów funkcjonujących na terenie Powiatu Ostrowieckiego

Tabela nr 5. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej na podstawie postanowień Sądu Rejonowego z terenu Powiatu Ostrowieckiego w latach 2020 – 2022

Rok Rodzaj pieczy	Liczba dzieci w Pieczy Zastępczej w:		
	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Rodzinna piecza zastępcza	29	29	9
Instytucjonalna piecza zastępcza	22	31	22
Razem:	51	60	31

Wykres nr 2. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej na podstawie postanowień Sądu Rejonowego z terenu Powiatu Ostrowieckiego w latach 2020 – 2022

Źródło: dane własne sprawozdania PCPR

Na uwagę zasługuje fakt, że liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej na terenie Powiatu Ostrowieckiego w 2022 r. spadła do 31, natomiast w 2023 r. ponownie wzrosła do 57 dzieci wg. danych na dzień 6.12.2023 r.

Należy pamiętać, że w pomoc rodzinie powinny być zaangażowane wszystkie podmioty zobligowane do działań w zakresie jej przeciwdziałaniu takie jak: policja (w przypadkach interwencyjnych), PCPR (w sytuacji umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej), OPS, placówki oświatowe oraz organizacje pozarządowe.

Niezmiernie istotne jest, aby komunikacja pomiędzy w/w podmiotami pomocowymi była sprawna, skuteczna i ukierunkowana na realizację wspólnego celu. Nie skoordynowane działania mogą przynieść skutek odwrotny od zamierzonego, a nawet zniechęcić ofiarę przemocy do jakichkolwiek działań. Dobra skuteczność instytucji jest niezbędnym elementem systemu przeciwdziałania przemocy, zarówno w zakresie profilaktyki jak i ogółu zadań skierowanych do ofiar i sprawców przemocy.

Rozdział II - Miejsce profilaktyki w systemie przeciwdziałania przemocy domowej

System przeciwdziałania przemocy w Polsce został uregulowany znowelizowaną ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Ustawa zobowiązuje między innymi do prowadzenia działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej na wszystkich szczeblach zarówno administracji rządowej jak i samorządowej.

Zgodnie z art. 2 w/w ustawy przemoc domowa to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej.

Przemoc domową charakteryzuje to, że:

- ✓ **jest intencjonalna** – jest zamierzonym działaniem drugiego człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary;
- ✓ **siły są nierówne** – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Osoba stosująca przemoc jest silniejsza, a doświadczająca jej słabsza;
- ✓ **narusza prawa i dobra osobiste** – osoba stosująca przemoc wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa osoby doświadczającej przemocy (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.);
- ✓ **powoduje cierpienie i ból** – osoba stosująca przemoc naraża zdrowie i życie osoby doświadczającej przemocy na szkody, doświadczanie bólu, cierpienia. Sprawia, że osoba doświadczająca przemocy ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Istotnym elementem systemu przeciwdziałania przemocy domowej, jak już wcześniej wspomnieliśmy, jest profilaktyka. Powiat ma obowiązek opracowania i realizacji programów służących działaniom profilaktycznym mających na celu udzielanie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie. Celem niniejszego programu jest opracowanie zestawu działań profilaktycznych, które będą służyć zwiększeniu wiedzy mieszkańców powiatu, szczególnie dzieci i młodzieży, na temat zjawiska przemocy, a także metod przeciwdziałania temu zjawisku.

Jednym ze sposobów dotarcia do mieszkańców będzie systematyczne podnoszenie kwalifikacji i profesjonalizacja w zakresie przeciwdziałania przemocy kadr mających bezpośredni kontakt z dziećmi. Współczesna profilaktyka rozumiana jako ogół działań zmierzających do zmniejszenia prawdopodobieństwa pojawienia się niepożądanych zachowań.

Działania profilaktyczne można realizować na trzech poziomach:

- ✓ **profilaktyka pierwszorzędowa** - skierowana do grup niskiego ryzyka. Działaniami obejmuje się szerokie, niezdiagnozowane populacje.
- ✓ **profilaktyka drugorzędowa** – adresowana do grup zwiększonego ryzyka. Celem działań jest ograniczenie głębokości i czasu trwania dysfunkcji, umożliwienie wycofania się z zachowań ryzykownych.
- ✓ **profilaktyka trzeciorzędowa** – adresowana do grup wysokiego ryzyka. Ma ona na celu przeciwdziałanie pogłębianiu się procesu chorobowego i degradacji społecznej oraz umożliwienie powrotu do prawidłowego życia w społeczeństwie.

Na profilaktykę pierwszorzędową składają się działania propagujące wiedzę na temat:

- ✓ zjawiska przemocy, jej przejawów, przebiegu oraz kierunków udzielania wsparcia;
- ✓ zjawisk pokrewnych i wywołujących to zjawisko;
- ✓ zasad udzielania wsparcia w środowisku osoby doświadczającej przemocy;
- ✓ dostępnych form wsparcia z tego zakresu w powiecie ostrowieckim.

Na profilaktykę drugorzędową składają się działania:

- ✓ zapobiegające nawrotom kryzysów u osób, którym udzielano wsparcia;
- ✓ ujawniające i eliminujące możliwie jak najszybciej zachowania przemocowe;
- ✓ umożliwiające wycofanie się z nieprawidłowych relacji.

Na poziomie profilaktyki trzeciorzędowej zakłada się:

- ✓ opracowywanie i wdrażanie procedur wspierania osób dotkniętych przemocą oraz ich rodzin;
- ✓ przeciwdziałanie pogłębianiu się zachowań przemocowych;
- ✓ zapobieganie następstwom społecznym wynikającym ze stosowania przemocy.

Rozdział III – Cele Programu

Celem głównym programu jest ograniczenie skali przemocy domowej oraz skutków jej stosowania w rodzinie na terenie powiatu ostrowieckiego oraz podniesienie świadomości mieszkańców powiatu na temat zjawiska przemocy domowej oraz przybliżenia sposobów przeciwdziałania temu zjawisku.

Cele szczegółowe Programu:

1. Zwiększenie świadomości społecznej na temat ogólnie pojętej przemocy domowej.
2. Edukacja i promowanie prawidłowych zachowań społecznych, metod wychowawczych i postaw rodzicielskich wzmacniających pozytywne relacje rodzinne.

3. Pomoc rodzinom, w których występują trudności opiekuńczo – wychowawcze.
4. Poprawa kompetencji kadr instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej.
5. Informowanie o możliwościach uzyskania wsparcia w sytuacjach kryzysowych przez instytucje samorządowe oraz organizacje pozarządowe.

Rozdział IV – Przewidywane rezultaty realizacji Programu

Osiąganie w trakcie realizacji działań przewidzianych w Programie niżej wymienionych rezultatów takich, jak:

- ✓ zmniejszenie skali zjawiska przemocy,
- ✓ zwiększenie wśród dzieci i młodzieży wiedzy na temat przemocy i agresji,
- ✓ zwiększenie wśród dzieci i młodzieży umiejętności korzystania z pomocy innych,
- ✓ zmotywowanie dzieci i młodzieży do rozwoju osobistego,
- ✓ dostarczenie rodzicom, opiekunom dzieci i młodzieży wiedzy w zakresie stosowania prawidłowych metod wychowawczych,
- ✓ wzrost wiedzy i umiejętności rodziców w prawidłowym funkcjonowaniu i radzeniu sobie z trudnościami wychowawczymi,
- ✓ podniesienie społecznej wrażliwości na wszelkie przejawy przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem przemocy wobec dzieci – młodzieży,
- ✓ podniesienie poziomu wiedzy na temat skutków przemocy domowej.

Rozdział V - Adresaci i realizatorzy Programu

Na poziomie profilaktyki pierwszorzędowej adresatami programu są wszyscy mieszkańcy Powiatu Ostrowieckiego. Ważne jest dotarcie do przedstawicieli władz lokalnych oraz instytucji i służb pracujących na rzecz dzieci, młodzieży oraz rodzin.

Na poziomie profilaktyki drugorzędowej adresatami programu są w szczególności:

- ✓ rodziny zagrożone zjawiskiem przemocy;
- ✓ świadkowie przemocy;
- ✓ rodziny niewydolne wychowawczo;
- ✓ rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i niedostosowane społecznie;
- ✓ rodziny z problemem alkoholowym.

Na poziomie profilaktyki trzeciorzędowej adresatami są rodziny bezpośrednio uwikłane w przemoc.

Koordynatorem programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowcu Świętokrzyskim przy współpracy podmiotów zajmujących się wspieraniem rodzin i dzieci.

Rozdział VI - Zadania i realizacja działania (wynikająca z założonych celów)

Za realizację zadań Programu odpowiada Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Rekomendowane jest również podejmowanie działań z innymi podmiotami działającymi na terenie powiatu, takimi jak:

- ✓ ośrodki pomocy społecznej;
- ✓ zespoły interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy domowej;
- ✓ komenda powiatowa policji;
- ✓ sądy rejonowe;
- ✓ szkoły podstawowe i ponadpodstawowe z terenu powiatu;
- ✓ placówki opiekuńczo - wychowawcze;
- ✓ organizacje pozarządowe z terenu powiatu,

- ✓ poradnie psychologiczno – pedagogiczne,
- ✓ ośrodki zdrowia,
- ✓ gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych.

Cele szczegółowe	Zadanie	Mierniki realizacji	Realizatorzy
1. Zwiększenie świadomości społecznej na temat przemocy domowej.	<ol style="list-style-type: none"> Akcje informacyjne zwiększające świadomość w zakresie przeciwdziałania przemocy. Przeprowadzenie kampanii społeczno-edukacyjnych mających na celu wzrost wiedzy o przemocy, sposobach reagowania świadków, a także o miejscach i możliwościach uzyskania wsparcia. Organizacja konkursów promujących postawę aktywnego sprzeciwu wobec przemocy. 	<ol style="list-style-type: none"> Liczba zorganizowanych kampanii społeczno-edukacyjnych, konferencji. Liczba kampanii, debat społeczno-edukacyjnych. Liczba konkursów tematycznych. 	<ol style="list-style-type: none"> PCPR. OPS-y. ZI. NGO. Policja. P-Ośw.
2. Edukacja i promowanie prawidłowych zachowań społecznych, metod wychowawczych i postaw rodzicielskich wzmacniających pozytywne relacje rodzinne.	<ol style="list-style-type: none"> Uwzględnienie edukacji w zakresie właściwych postaw rodzicielskich podczas zebrań z rodzicami w żłobkach, przedszkolach czy szkołach wszystkich szczebli Przeprowadzenie warsztatów dla uczniów szkół z terenu powiatu przy współpracy z przedstawicielami danej szkoły. 	<ol style="list-style-type: none"> Liczba spotkań z uczniami szkół ponadpodstawowych, Liczba tematycznych kampanii realizowanych na terenie szkoły, Liczba spotkań z rodzicami, podczas których omawiano właściwe postawy rodzicielstwa. 	<ol style="list-style-type: none"> P-Ośw. NGO. PPP.
3. Pomoc rodzinom, w których występują trudności opiekuńczo - wychowawcze.	<ol style="list-style-type: none"> Wsparcie asystenta rodziny. Zajęcia pozalekcyjne dla dzieci (świetlice środowiskowe). Grupy wsparcia dla rodziców dzieci i młodzieży z problemami wychowawczymi. 	<ol style="list-style-type: none"> Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny. Liczba świetlic środowiskowych/ liczba dzieci biorących udział w zajęciach. Liczba grup wsparcia dla rodziców/ liczba rodziców biorących udział w spotkaniu. 	<ol style="list-style-type: none"> JST. OPS-y. P-Ośw. PPP. NGO.
4. Poprawa kompetencji kadr instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej.	<ol style="list-style-type: none"> Spotkania dla członków ZI oraz GD-P, Szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej dla kadr – osób pracujących z dziećmi i młodzieżą. 	<ol style="list-style-type: none"> Liczba zorganizowanych spotkań członków ZI oraz GD-P. liczba szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej dla kadry pedagogicznej. 	<ol style="list-style-type: none"> PCPR. OPS-y. ZI, GD-P PPP.
5. Informowanie o możliwościach uzyskania wsparcia w sytuacjach kryzysowych przez instytucje samorządowe oraz organizacje pozarządowe.	<ol style="list-style-type: none"> Informowanie mieszkańców powiatu o możliwościach wsparcia dla osób doświadczających przemocy poprzez wykorzystanie środków przekazu: lokalne media, plakaty, ulotki. 	<ol style="list-style-type: none"> Liczba ulotek informacyjnych publikowanych w tematyce. Liczba publikacji w prasie lokalnej, radiu oraz internecie. Liczba kampanii społecznych, pogadarek itp. 	<ol style="list-style-type: none"> PCPR. OPS-y. ZI. PPP.

Rozdział VII – Źródła finansowania Programu

Źródłem finansowania Programu będą środki własne Powiatu Ostrowieckiego zaplanowane bezpośrednio w budżecie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowcu Św. Przewiduje się również współudział w finansowaniu działań wynikających z Programu ze środków pozyskanych z budżetu państwa oraz środków z Unii Europejskiej. Część działań mogą również realizować organizacje pozarządowe w ramach zasobów i środków własnych.

Rozdział VIII – Monitoring i sprawozdawczość z realizacji Programu

Wdrożenie, realizacja oraz monitoring programu zostanie przeprowadzona przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowcu Św.

Monitoring umożliwi systematyczne gromadzenie, analizowanie i raportowanie wiarygodnych, zobjektyzowanych informacji z zakresu realizowanych działań zawartych w Programie.

PCPR będzie corocznie do końca I kwartału przedkładać Radzie Powiatu Ostrowieckiego sprawozdanie z realizacji zadań zawartych w Programie.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Mariusz Pasternak

